

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΥΡΑΚΗΣ

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ 550.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

σε βαθιά νερά

ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ
ΣΕ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ



ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Σε βαθιά νερά**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιώργος Πολυράκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ελένη Γεωργοστάθη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Γιώργος Πολυράκης, 2020
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Joana Kruse, Ashrafal Arefin/Arcangel
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2020, 8.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3393-6
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3394-3

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

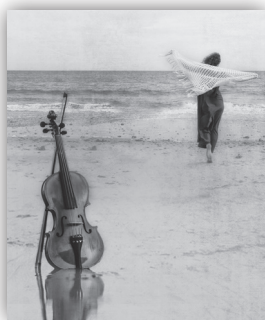
Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

| | |
|------------------------------------|--|
| ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A. |
| <i>Από το 1979</i> | <i>Publishers since 1979</i> |
| Έδρα: | Head Office: |
| Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece |
| Βιβλιοπωλείο: | Bookstore: |
| Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece |
| Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 | Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 |

e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΠΟΛΥΡΑΚΗΣ

σε
βαθιά
νερά



ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΟΛΥΡΑΚΗ

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

(θεατρικό, 1995)

ΕΚΕΙΝΗ Η ΣΤΙΓΜΗ

(μυθιστόρημα, 1996, 28η έκδοση, Μάιος 2019)

ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΣΙΩΠΗ

(μυθιστόρημα, 1998, Βραβείο Πεζογραφίας Ελληνικής Εταιρείας Χριστιανικών Γραμμάτων, Σειρά στην τηλεόραση, στον ALPHA, 2002-2003, 46η έκδοση, Αύγουστος 2019)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΧΘΕΣ

(μυθιστόρημα, 2000, Α΄ Βραβείο Μυθιστορήματος Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», 24η έκδοση, Μάιος 2019)

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΑΝΕΜΩΝΗΣ

(μυθιστόρημα, 2001, 21η έκδοση, Σεπτέμβριος 2018)

ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΝΟΗ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΥ

(μυθιστόρημα, 2003, 5η έκδοση, Σεπτέμβριος 2019)

ΜΑΚΡΙΝΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

(ιστορικό μυθιστόρημα, 2005, 19η έκδοση, Μάρτιος 2019)

ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΑΣΕ ΜΙΑ ΜΕΡΑ

(διηγήματα, 2006, 7η έκδοση, Απρίλιος 2014)

ΣΙΩΠΗΛΕΣ ΚΡΑΥΓΕΣ

(ιστορικό μυθιστόρημα, 2007, 14η έκδοση, Ιούνιος 2019)

ΟΙ ΑΕΤΟΙ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

(μυθιστόρημα, 2008, 8η έκδοση, Ιούλιος 2017)

ΛΥΤΡΩΣΗ

(μυθιστόρημα, 1η έκδοση 1994,

2η έκδοση, Ψυχογιός 2009, 9η ανατύπωση, Ιούλιος 2017)

ΔΩΡΟΘΕΑ ΝΤΕ ΡΟΠ

(μυθιστόρημα, 2010, 11η έκδοση, Νοέμβριος 2018)

ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

(μυθιστόρημα, 2011, 8η έκδοση, Ιανουάριος 2019)

ΑΣΥΝΗΘΙΣΤΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

(μυθιστόρημα, 2012, 5η έκδοση, Νοέμβριος 2017)

ΤΑ ΗΡΑΝΘΕΜΑ ΘΑ ΑΝΘΙΣΟΥΝ ΞΑΝΑ

(μυθιστόρημα, 2013, 3η έκδοση, Σεπτέμβριος 2013)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

(μυθιστόρημα, 2014, 3η έκδοση, Σεπτέμβριος 2019)

ΟΤΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

(μυθιστόρημα, 2015, 5η έκδοση, Μάρτιος 2017)

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΑΥΡΙΟ

(μυθιστόρημα, 2016, 1η έκδοση, Απρίλιος 2016)

ΚΡΥΜΜΕΝΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

(μυθιστόρημα, 2017, 3η έκδοση, Αύγουστος 2017)

ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ

(μυθιστόρημα, 2018, 5η έκδοση, Δεκέμβριος 2018)

ΥΠΟΘΕΣΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

(μυθιστόρημα, 2019, 4η έκδοση, Ιανουάριος 2020)

Το βιβλίο αυτό αφιερώνεται με σεβασμό σ' όλες εκείνες τις νέες κοπέλες που τους πήραν τα παιδιά τους μόλις γεννήθηκαν, χωρίς να τις αφήσουν να τα δουν ούτε μία φορά, και τα έδωσαν για υιοθεσία. Αφιερώνεται με συντριβή ψυχής στις κοπέλες που βιάστηκαν λίγη ώρα πριν από τον τοκετό από τον γιατρό που θα τις ξεγεννούσε, αλλά και στα παιδιά εκείνα που δε γνώρισαν ποτέ τη γυναίκα που τα έφερε στον κόσμο. Αφιερώνεται επίσης στα παιδιά που σε μεγάλη ηλικία πληροφορήθηκαν ότι βιολογική μητέρα τους δεν ήταν εκείνη που τα μεγάλωσε. Αφιερώνεται, τέλος, στους ανθρώπους εκείνους που με τις πράξεις τους σε κάνουν να σκεφτείς ότι «ο άνθρωπος είναι πολύ ωραίος όταν είναι άνθρωπος».

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον ανιψιό μου Γιώργο Ιωσηφίδη,
δεξιότηχνη του βιολιού στη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου
Θεσσαλονίκης, για τις πληροφορίες που μου έδωσε.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η νύχτα αργούσε ν' απλωθεί, και στον ουρανό, κατακόκκινο από τον ήλιο που προχωρούσε κατά τη δύση του, έλαμπε η λεπτή κίτρινη φέτα του καινούργιου φεγγαριού.

Καθισμένη σ' έναν χαμηλό βράχο, με τα πόδια στη θάλασσα, η Μαρίνα άπλωσε το δεξί χέρι, έπιασε το σταυρουδάκι που κρεμόταν από τον λαιμό της και, με τα μάτια στυλωμένα στο καινούργιο φεγγάρι, έκανε σιωπηλά μια προσευχή. Έπειτα έστρεψε το κεφάλι και σύλωσε τα μεγάλα μπλε μάτια της στο χωριό της, ένα χιλιόμετρο πιο πάνω, στα ριζά του ορθόψηλου βουνού, που λες και πήγαινε ν' ακουμπήσει στον ουρανό. Το έβλεπε θαμπά, επειδή τα μάτια της είχαν πλημμυρίσει ξαφνικά. Ένα σφίξιμο στο στήθος ανέβαινε στον λαιμό της και πήγαινε να την πνίξει. Σε λιγότερο από δύο εβδομάδες θα άφηγε για πάντα τον τόπο της και θα πήγαινε στη μακρινή Αυστραλία, έπειτα από πρόσκληση του μεγαλύτερου αδελφού της, του Μανούσου, ο οποίος είχε μεταναστεύσει εκεί πριν από δέκα χρόνια. Δέκα ολόκληρα χρόνια είχε να τον δει και σχεδόν δυσκολευόταν να φέρει στο μυαλό της τη μορφή του έτσι όπως ήταν τότε που τους αποχαιρετούσε. Εκείνη ήταν οκτώ χρόνων. Θυμόταν μόνο ότι ο αδελφός της ήταν ψηλός, με κατάμαυρα μαλλιά και μουστάκι και με μαύρα μάτια που την κοίταζαν πάντα αυστηρά. Η Μαρίνα δεν κατανοούσε αυτή την αυστηρότητα,

σχεδόν αγριάδα, στο βλέμμα του από τότε που είχε κλείσει τα έξι της χρόνια, θυμόταν όμως πολύ καλά τα δύο χαστούκια που της είχε τραβήξει μ' όλη τη δύναμή του τη μέρα που την είδε να παίζει ξυλίκι-καμάκι μ' ένα κατά δύο χρόνια μεγαλύτερό της αγόρι στη μοναδική αλάνα του χωριού τους. Όπως και θυμόταν με τρόμο απερίγραπτο ότι ο Μανούσος την είχε προειδοποιήσει πως «θα της έκοβε το λαιμουδάκι της αν την ξανάπιανε να παίζει με κοπέλια», κοιτώντας τη με μάτια άγρια, έχοντας χουφτώσει τη λαβή του μαυρομάνικου μαχαιριού που είχε περασμένο στο ζωνάρι του. Εκείνη δεν είχε καταλάβει τι κακό είχε κάνει, έτρεμε όμως από φόβο απερίγραπτο καθώς έβλεπε το χέρι του να σφίγγει τη λαβή του μαχαιριού του με τόσο θυμό και με τόση δύναμη που τα δάχτυλά του είχαν ασπρίσει στις άκρες τους.

Από εκείνη τη μέρα την κυρίευε ο φόβος κάθε φορά που αντίκριζε τον Μανούσο μόλις γύριζε στο σπίτι από τη δουλειά του, αλλά ποτέ δεν κατάλαβε γιατί δεν την είχαν υποστηρίξει η μάνα της, ο πατέρας της και τ' αδέρφια της τότε που απειλούσε να τη σφάζει. Είχε άλλους τρεις αδελφούς, όλους μικρότερους του Μανούσου. Εκείνη είχε γεννηθεί τελευταία και, σε αντίθεση με τους γονείς και τ' αδέρφια της, που είχαν κατάμαυρα μάτια, τα δικά της ήταν μπλε, σαν τη θάλασσα που απλωνόταν λίγο κάτω από το χωριό τους. Μια φορά μόνο είχε ακούσει τη μάνα της να λέει ότι είχε πάρει τα μάτια της γιαγιάς της, που δεν είχε προλάβει να τη γνωρίσει, αλλά, αφού το είχε πει η μάνα της, έτσι θα ήταν. Μεγαλώνοντας, της άρεσε το χρώμα των ματιών της, αλλά δεν είχε τολμήσει ποτέ να το πει μπροστά στους αδελφούς της.

Ζούσαν σ' ένα μικρό χωριουδάκι της επαρχίας Σφακίων, στην Κρήτη, κάτω από την Ανώπολη και στα δυτικά της. Δεξιά, βλέποντας τη θάλασσα, τέλειωνε το φαράγγι της Αράδαινας και ψηλά, στη δυτική πλευρά του φαραγγιού, ήταν η εκκλησία του Αϊ-Βασίλη. Σ' εκείνη την εκκλησία είχε πάει η

Μαρίνα με τη μάνα της την ημέρα που γιόρταζε η Χάρη του, την 1η του Γενάρη, έξι μήνες πριν. Γονάτισε μπροστά στην εικόνα και παρακάλεσε να έχει καλή τύχη. Τρεις μήνες αργότερα πήραν γράμμα από τον αδελφό της τον Μανούσο, που την καλούσε να πάει στην Αυστραλία. Στο γράμμα υπήρχαν το εισιτήριο της και χρήματα αρκετά για το πολυήμερο ταξίδι που θα έκανε.

Η Μαρίνα καταχάρηκε με την πρόσκληση. Ο φόβος που της προκαλούσε ο αδελφός της στα μικρά της είχε σβήσει με τον χρόνο και στις τέσσερις πέντε φωτογραφίες που τους είχε στείλει από την Αυστραλία φαινόταν χαμογελαστός και καθόλου άγριος, όπως τότε που την είχε χαστουκίσει. Στα γράμματά του έγραφε ότι εκείνη η μακρινή χώρα ήταν σκέτος παράδεισος, και η κοπέλα, από την ώρα που πήρε την πρόσκληση, άρχισε να πλάθει όνειρα, σίγουρη πια ότι ο Αϊ-Βασίλης είχε ακούσει την επιθυμία της. Θα ξέφευγε οριστικά από τη φτώχεια και τη μιζέρια του χωριού της και, το κυριότερο, θα γλίτωνε από την τύχη που θα είχε αν έμενε στον τόπο της. Είχε κάθε λόγο να το σκέφτεται αυτό το τελευταίο, επειδή εδώ και λίγες μέρες είχε αρχίσει να τους βεγγερίζει κάθε βράδυ ένας συγχωριανός τους, ο Παντελής, που ήταν τριάντα εννιά ολόκληρα χρόνια μεγαλύτερός της και τρία χρόνια μεγαλύτερος από τον πατέρα της. Ήταν ανύπαντρος αλλά καλοστεκούμενος για την ηλικία του, κι ένα βράδυ η Μαρίνα κρυφάκουσε τους γονείς της να λένε ότι είχαν βάσιμες υποψίες πως θα ζητούσε την κόρη τους σε γάμο. Εκείνο το βράδυ η Μαρίνα δεν έκλεισε μάτι, επειδή πίστευε ότι ο πατέρας της δε θα αρνιόταν το προξενιό, μια κι ο Παντελής εκείνη την εποχή, στα τέλη της δεκαετίας του 1950, ήταν ευκατάστατος και η κόρη του δε θα πεινούσε όταν θα γινόταν γυναίκα του. Ησύχασε και ηρέμησε όταν ήρθε η πρόσκληση από τον αδελφό της και αμέσως οι γονείς της διέδωσαν το νέο σ' όλο το χωριό. Όταν τα νέα μαθεύ-

τηκαν, ο Παντελής έκοψε τις βεγγέρες του στο πατρικό της.

Η Μαρίνα, πετώντας από χαρά, είπε τα νέα στη γειτονοπούλα και φίλη της, την Ελένη, ένα χρόνο μικρότερή της. Εκείνη την άκουσε με διάπλατα ανοιγμένα τα μάτια και το στόμα από απέραντη έκπληξη.

«Η Αυστραλία είναι πιο αλάργα από την Αθήνα;» ρώτησε όταν βρήκε τη φωνή της.

Η Μαρίνα έμεινε σιωπηλή για αρκετές στιγμές.

«Ναι... μου φαίνεται πως είναι πιο αλάργα...» είπε αβέβαια και πρόσθεσε: «Θα πω στον αδελφό μου να μου γράψει...»

Αν την είχαν αφήσει να τελειώσει το Δημοτικό, θα είχε μάθει στο μάθημα της γεωγραφίας ότι η Αθήνα ήταν η πρωτεύουσα της Ελλάδας και ότι η Αυστραλία βρισκόταν πολύ μακριά, στην άκρη του κόσμου. Αλλά τη σταμάτησαν όταν τέλειωσε την τετάρτη τάξη. Στενοχωρήθηκε και έκλαψε, επειδή αγαπούσε με πάθος τα γράμματα, αλλά η μάνα της της το ξέκοψε χωρίς πολλές κουβέντες: «Σου φτάνουν τα γράμματα που έμαθες. Εδώ θα αρχίσεις να μαθαίνεις τις δουλειές που έχει το σπίτι. Άμα παντρευτείς, ο άντρας σου δε θα νοιάζεται για τα γράμματα που κατέχεις αλλά αν είσαι καλή νοικοκυρά, αν κατέχεις να μαγειρεύεις, να υφαίνεις και να αναθρέφεις τα κοπέλια που θα κάνεις. Άλλη κουβέντα! Να μη σε ξανακούσω να μιλήσεις για το σχολείο». Η Μαρίνα δεν έκλαψε φανερά, επειδή ήξερε ότι η μάνα της θα την ξυλοφόρτωνε, θρήνησε όμως πικρά μέσα της. Αυτό που δεν είχε καταλάβει ήταν ότι η μάνα της πήρε την απόφαση να τη σταματήσει από το σχολείο επειδή ο καινούργιος δάσκαλος ήταν ένας νεαρός που διορίστηκε στο χωριό τους μόλις τέλειωσε τη στρατιωτική του θητεία. Ήταν ένα ομορφόπαιδο από την Ήπειρο, αλλά από την πρώτη στιγμή οι χωριανοί κατάλαβαν ότι ήταν πάμπωχος, επειδή είχε έρθει με τα ρούχα που φορούσε όταν ήταν φαντάρος. Μόνο όταν πέρασαν τέσσερις μήνες από την ημέρα που διορίστηκε τα κατάφερε και αγόρασε ένα κοστού-

μι ετοιματζίδικο και γύρισε στο χωριό μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων όλο καμάρι. Αλλά το κοστούμι ήταν χειμωνιάτικο. Το χωριό τον Μάιο και τον Ιούνιο το έψηνε ο ήλιος, μετά το μεσημέρι η ζέστη χειροτέρευε, επειδή βρισκόταν σε μιας ανάσας δρόμο από τη θάλασσα του Λιβυκού, ο δάσκαλος όμως ήταν πάντα με το χειμωνιάτικο κοστούμι του. Η Μαρίνα δεν ήταν βέβαια η μόνη που σταμάτησε πρόωρα το σχολείο. Όλες τις συνομήλικές της μαθήτριες τις σταμάτησαν οι μανάδες τους, όταν με την καινούργια χρονιά ήρθε στο χωριό τους ο νεαρός δάσκαλος από την Ήπειρο. Αλλά, όταν έπειτα από δύο χρόνια ο δάσκαλος παντρεύτηκε μια εικοσάχρονη συγχωριανή τους, όλες οι γυναίκες τη μακάριζαν για την καλή της τύχη. Και δεν είχαν άδικο. «Μήνας μπαίνει, μήνας βγαίνει, λεφτά θα μπαίνουνε στο σπίτι της, αφού ο δάσκαλος πληρώνεται από το κράτος», έλεγαν η μία στην άλλη όταν συναντιούνταν στα πηγάδια για νερό κι όταν πότιζαν τους κήπους με τα βλίτα και τις ντομάτες που φύτευαν και φρόντιζαν με κόπο.

Η Μαρίνα εξακολούθουσε να κλαίει για πολύ καιρό που τη σταμάτησαν από το σχολείο, αλλά ποτέ μπροστά στη μάνα της. Δεν το είχε καταλάβει ακόμα, αλλά ήταν προικισμένη με δύναμη ψυχής ασυνήθιστη για παιδί της ηλικίας της. Το είχε αντιληφθεί όμως η μάνα της, που συχνά της έλεγε ότι η κόρη της δεν είχε κληρονομήσει μόνο τα μπλε μάτια της γιαγιάς της αλλά και το πείσμα της. Ακόμα κι όταν την έδεχνε, πολλές φορές χωρίς σοβαρό λόγο, δεν την είχε δει ποτέ να κλαίει. Την έβλεπε μόνο να γίνεται κατακόκκινη από θυμό, αλλά δεν είχε υποψιαστεί ότι έκλαιγε μέσα της, ότι κρυβόταν έπειτα για να κλάψει με την ησυχία της και πως, όταν πάτησε τα δώδεκα, έπαψε να το κάνει ακόμα κι αυτό. Μόνο που, χωρίς να το ξέρει η μάνα της, εκείνες τις στιγμές γιγαντωνόταν μέσα της μια δύναμη που υπήρχε από γεννησιμιού της, μια δύναμη της οποίας ούτε η ίδια η Μαρίνα είχε υποψιαστεί ακόμα την ύπαρξη.

Από τους τέσσερις αδελφούς της, η Μαρίνα είχε μεγαλύτερη αδυναμία στον Αντρέα, που είχε γεννηθεί μετά τον Μανούσο. Ο Μανούσος ήταν συνδεδεμένος με τον φόβο. Οι άλλοι δύο, ο Νίκος και ο Χρήστος, δεν την είχαν μαλώσει ποτέ, ήταν όμως κάπως απόμακροι απέναντί της. Η Μαρίνα ωστόσο δεν είχε σκεφτεί ούτε μία φορά ότι έτσι ήταν ο χαρακτήρας τους κι ότι πάντοτε γύριζαν κατακουρασμένοι από τις δουλειές τους. Γιατί το ίδιο κατάκοπος γύριζε και ο Αντρέας, αλλά, πριν ακόμα ξεκουραστεί, την έπαιρνε στην αγκαλιά του, καθόταν κάτω από την κληματαριά, την έβαζε στα πόδια του και της έλεγε κάθε φορά κι από ένα ωραίο παραμύθι. Εκείνη του τραβούσε τα μουστάκια, ίσως επειδή ήταν ο μόνος που τα έστριβε και γι' αυτό της φαίνονταν διαφορετικά από τα μουστάκια του Μανούσου, του Νίκου και του Χρήστου, κι ο Αντρέας γελούσε και τα έστριβε ξανά για να του τα χαλάσει και πάλι. Πολλές φορές είχε κοιμηθεί στην αγκαλιά του την ώρα που άκουγε ένα από τα παραμύθια του, αλλά ήταν πολύ μικρή για να αντιληφθεί την τρυφερότητα που ξεχειλίζει από μέσα του όταν έπαιζε μαζί της. Έπειτα, όταν εκείνη ήταν στα δώδεκα, ο Αντρέας έπιασε ένα κουνάβι σε παγίδα που είχε στήσει στο δάσος, πήγε στα Χανιά και το πούλησε, κι όταν γύρισε στο χωριό, έφερε ένα βιολί και μια πολύ όμορφη κούκλα στην ίδια. Η Μαρίνα άκουσε τη μάνα της να του λέει ότι ήταν πια πολύ μεγάλη για κούκλες, αλλά τη μικρή η κίνηση του αδελφού της την έκανε ευτυχισμένη. Δεν έπαιξε ποτέ με την κούκλα, ωστόσο της άλλαξε χτένισμα κάθε τόσο και την κρατούσε πάντα ολοκαίνουργια.

Ο Αντρέας άρχισε να παίζει με το βιολί, προσπαθώντας να μάθει μόνος του. Ο Νίκος και ο Χρήστος γελούσαν μαζί του, λέγοντάς του ότι άδικα προσπαθούσε, εκείνος όμως επέμενε και, καταπώς φάνηκε, είχε μέσα του έμφυτο ταλέντο, γι' αυτό και, πριν περάσει πολύς καιρός, είχε μάθει να παίζει έναν συρτό χανιώτικο. Από τη στιγμή που είχε κάνει

το πρώτο βήμα, άρχισε να χειρίζεται με επιδεξιότητα το δοξάρι, να γίνεται όλο και καλύτερος, μέχρι που κάποια μέρα τον κάλεσε ένας λαουτιέρης από το Λουτρό, το διπλανό χωριό, να παίξουν μαζί σ' έναν γάμο. Η αρχή είχε γίνει κι από τότε τον καλούσαν όλο και πιο συχνά σε γάμους, βαφτίσια και σε πανηγύρια, όταν γιόρταζε ο πολιούχος κάποιου χωριού.

Όσο τα χρόνια περνούσαν, η Μαρίνα άνθιζε και ψήλωνε σαν νιόβλαστη λεύκα φυτεμένη δίπλα σε ποτάμι. Στα δεκατέσσερά της, ήταν ψηλή, με γάμπες χυτές, λεπτή μέση, κατάμαυρα σαν έβενο, ίσια μαλλιά, μελαχρινή και με μάτια μεγάλα και καταγάλανα, σαν τη θάλασσα που απλωνόταν κάτω από το χωριό τους. Ωστόσο, δεν άλλαζε μόνο η εμφάνισή της αλλά κι ο χαρακτήρας της. Γινόταν ατίθαση και δε σήκωνε κουβέντα αντίθετη στις πεποιθήσεις της. Μάταια η μάνα της προσπαθούσε να την πείσει να κάνει πλεξούδες τα μακριά μαλλιά της και να μην τα αφήνει να πέφτουν ελεύθερα κάτω από τους ώμους της. Κάποια φορά είχε ακούσει τον πατέρα της να λέει ότι ήταν κρίμα που είχε γεννηθεί κορίτσι κι ότι θα ήταν καλύτερη από τους τέσσερις γιους του αν ήταν αγόρι, εκείνη όμως δεν ήθελε ούτε να σκέφτεται αυτή την πιθανότητα. Της άρεσε που ήταν κορίτσι και που ποτέ, όπου κι αν βρισκόταν, δεν περνούσε απαρατήρητη.

Στα δεκαπέντε της, ο αδελφός της ο Αντρέας την πήρε μαζί του σ' ένα πανηγύρι, σ' ένα χωριό της επαρχίας τους, στον Αϊ-Γιάννη. Ήταν 8 του Μάη και γιόρταζε ο πολιούχος του χωριού. Μετά τη θεία λειτουργία, το προαύλιο της εκκλησίας γέμισε από πανηγυριώτες που είχαν έρθει απ' όλα τα χωριά της επαρχίας. Μοιράστηκε κρέας βραστό, άρτος και μπόλικο κρασί κι ύστερα ο Αντρέας και ο φίλος του ο λαουτιέρης κάθισαν κάτω από την καρυδιά κι άρχισαν τα όργανα να παίζουν και οι πανηγυριώτες να χορεύουν. Όταν άρχισε ένας συρτός χανιώτικος, η Μαρίνα πετάχτηκε πάνω

σέροντας τον χορό. Μειμιάς οι πανηγυριώτες συγκεντρώθηκαν, σπρώχνοντας ο ένας τον άλλον για να πιάσουν καλύτερη θέση, είδαν τον λαουτιέρη να λέει κάτι στον Αντρέα, κι όταν εκείνος κούνησε καταφατικά το κεφάλι, ο λαουτιέρης είπε μια μαντινάδα που ήταν για τη Μαρίνα:

*Λεβέντισσα είσαι, κοπελιά,
λεβέντικα χορεύεις
λεβέντικα σέρνεις τον χορό
δεν τονε χωρατεύεις.*

Μόλις τέλειωσε η μαντινάδα, καμιά δεκαριά νεαροί τράβηξαν τα κουμπούρια τους και τ' άδειασαν στον αέρα.

Κάποια στιγμή τέλειωσε ο χορός αλλά όχι και το πανηγύρι. Από την εκκλησία οι πανηγυριώτες τράβηξαν για τα σπίτια του χωριού, σε καθένα από τα οποία στήθηκε γλέντι τρικούβερτο. Την τρίτη μέρα τέλειωσαν τα γλέντια και οι χοροί και οι ξένοι τράβηξαν ο καθένας για τον τόπο του.

Ο Αντρέας και η Μαρίνα κίνησαν για το χωριό τους, έχοντας μπροστά τους κοντά τρεις ώρες δρόμο. Στο μέσον της διαδρομής κάθισαν κάτω από ένα βαθύσκιωτο πεύκο να ξεποστάσουν. Όσο περπατούσαν, κουβέντιαζαν χαρούμενοι, αλλά, μόλις κάθισαν, ο Αντρέας κοίταξε σοβαρά την αδελφή του και συγκινημένος είπε: «Αυτές τις μέρες στον Αϊ-Γιάννη μ' έκανες πολύ περήφανο, Μαρίνα, αδελφή μου».

«Εσύ, αδελφέ μου, με κάνεις πολύ υπερήφανη από τότε που θυμάμαι τη ζωή μου», απάντησε η Μαρίνα, έχοντας έτοιμη την απόκρισή της. Κι έπειτα, αφού τον κοίταξε, πρόσθεσε, αφήνοντάς τον κατάπληκτο: «Αδελφέ μου, θα με μάθεις να παίζω βιολί;»

Για μια δυο στιγμές ο Αντρέας κατάπие τη λαλιά του.

«Ίντα πράμα;» ρώτησε έπειτα, σαν να μην ήταν βέβαιος ότι είχε ακούσει καλά.

«Θα με μάθεις να παίζω βιολί;»

«Να σε μάθω να παίζεις βιολί;» ρώτησε ο Αντρέας, σαν να είχε ακούσει κάτι ανήκουστο. «Μα γιάντα;» πρόσθεσε, λες και αυτό που είχε ξεστομίσει η αδελφή του ήταν το πιο παράξενο πράγμα στον κόσμο. *Άκου να τη μάθω να παίζει βιολί, γυναικα πράμα*, σκεφτόταν κοιτώντας τη, σίγουρος ότι εκείνη αστειευόταν κι ότι θα την έβλεπε από στιγμή σε στιγμή να ξεσπάει σε γέλια. Η αδελφή του όμως παρέμενε σοβαρή, κοιτάζοντάς τον κατάματα. Έπειτα την είδε να ανασηκώνει τους ώμους της.

«Ετσά! Όι βέβαια για να παίζω σε γάμους και πανηγύρια. Απλώς θέλω να μάθω για μένα την ίδια».

Για κάποιες στιγμές ακόμα ο Αντρέας παρέμεινε σιωπηλός, χωρίς να παίρνει τα μάτια από πάνω της. Κι άξαφνα, ξέσπασε σε δυνατά γέλια.

«Άκου, λέει! Να σε μάθω θέλει, αδελφή μου. Ίδια δα θα σου δείξω πώς να παίζεις».

Έβγαλε το βιολί από τη θήκη του κι εκεί, στο μέσον της διαδρομής για το χωριό τους, κάτω από το βαθύσκιωτο πεύκο, της έκανε το πρώτο μάθημα.

Όταν έπειτα από μία ώρα πήραν τον δρόμο για το χωριό τους, ο Αντρέας είπε, μιλώντας σοβαρά και χωρίς ίχνος από χαμόγελο στα χείλη: «Εσύ, αδελφή μου, σε λίγο καιρό θα παίζεις βιολί καλύτερα από μένα».

«Καλύτερα από σένα αποκλείεται. Ούλοι λένε πως είσαι ο καλύτερος βιολάτορας τσ' επαρχίας μας. Ούτε θέλω να μάθω να παίζω καλύτερα από σένα. Απλώς θέλω να μάθω. Μόνο που...» είπε και σταμάτησε.

«Μόνο που; Ίντα πράμα;»

«Αδελφέ μου, την αντίδραση της μάνας μας σκέφτομαι. Εκείνη θέλει να με βλέπει να υφαινώ στον αργαλειό μπατανιές και κιλίμια. Δε μου αρέσει. Άμα ακούσει ότι θέλω να μάθω να παίζω βιολί, θα σαλτάρει».

«Άφησε τη μάνα μας σε μένα. Εγώ κατέω να την κουλα-ντριζώ. Μου 'χει και αδυναμία... ίντα να πεις εδώ...» Έμεινε σιωπηλός για λίγο, σαν να σκεφτόταν κάτι που δυσκολευόταν να ξεστομίσει. Έπειτα κοίταξε την αδελφή του κατάματα. «Το να μάθεις να υφαίνεις καλά στον αργαλειό δεν είναι κακό πράμα. Είναι και χρήσιμο, όπως και να το πεις...»

Μέσα σε μία και μόνο στιγμή, η Μαρίνα άλλαξε τη γνώμη που είχε για τον αργαλειό. Γύρισε και κοίταξε τον αδελφό της κατάματα.

«Εντάξει, αδελφέ μου. Θα της κάνω το χατίρι και θα μάθω να κάθομαι στον αργαλειό και να υφαίνω με τις ώρες».

Ο Αντρέας δεν είπε τίποτα, αλλά στη Μαρίνα ήταν αρκετή η επιδοκιμασία που είδε στο πρόσωπό του.

Το ίδιο βράδυ, ο αδελφός της αρρώστησε.

Στην αρχή τού παρουσιάστηκε δυνατός πονοκέφαλος και λίγη ώρα αργότερα πυρετός. Θερμόμετρο δεν υπήρχε στο σπίτι, αλλά δεν ήταν δύσκολο να καταλάβουν ότι ψηνόταν στον πυρετό, επειδή, όταν τον ακουμπούσαν στο μέτωπο, διαπίστωναν ότι έκαιγε. Η μάνα του άρχισε να του κάνει εντριβές με οινόπνευμα και με πετρέλαιο χωρίς αποτέλεσμα και, αφού είδε και απόειδε, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Αντρέας ήταν λαβωμένος*.

«Κιαμιά κοπελιά θα σε λάβωσε! Ήταν πολλές κοπελιές στο πανηγύρι;» Η ερώτηση ήταν περιττή, καθώς και η ίδια καταλάβαινε ότι στο πανηγύρι θα είχαν πάει κοπελιές από πολλά χωριά της επαρχίας.

«Άσε με, μάνα, να χαρείς...»

«Πες μου αυτό που σε ρωτώ. Ήταν πολλές;»

«Ναι, ήτανε. Κατέεις το χωρίς να με ρωτήξεις».

«Αυτές σε λαβώσανε, την ώρα που έπαιζες το βιολί. Εγώ

* Ματιασμένος.

φταίω που δεν το σκέφτηκα, παρ'ά προσπαθώ να σε γιάνω με οινόπνευμα, πετρέλαιο και βραστάρια*».

Η κυρα-Φωτεινή, η μάνα του, ήταν σίγουρη πια για την αιτία της αρρώστιας του γιου της και κατηγορούσε τον εαυτό της που δεν το είχε καταλάβει από την αρχή για να τον ξεματιάσει, αντί να προσπαθεί να τον κάνει καλά με εντριβές και τσάγια από μαλοτήρα και μαντζουράνα.

Χωρίς χρονοτριβή, πήρε μια καθαρή πετσέτα, έκανε έναν κόμπο στη μία άκρη, έλεγε σιγανά μια γητεία για το ξεμάτιασμα, ύστερα ακουμπούσε την πετσέτα στο γόνατό της, πίεζε με τον αγκώνα της τον κόμπο που είχε κάνει, ύστερα τέντωνε την πετσέτα, μετρούσε το μήκος της και κάθε φορά που το έκανε την έβρισκε και πιο κοντή!

«Όφου, Παναγία μου, ίντα κακό μάτι ήταν αυτό που σε λάβωσε, γιε μου...» έλεγε και ξανάλεγε κάθε φορά που τον ξεμάτιαζε χωρίς αποτέλεσμα. Ο πυρετός δεν έλεγε να πέσει.

Το βράδυ της τρίτης ημέρας, η κατάσταση του Αντρέα ήταν χειρότερη. Ψηνόταν στον πυρετό, πονούσε όλο του το κορμί και δεν είχε όρεξη να βάλει μπουκιά στο στόμα. Η μάνα του είχε κάνει ό,τι μπορούσε χωρίς το παραμικρό αποτέλεσμα, δεν της έμενε πια τίποτε άλλο, αλλά δεν της είχε περάσει καν από το μυαλό να φωνάξει γιατρό, επειδή γιατρός δεν υπήρχε στην επαρχία και, φυσικά, ούτε σκέψη να πάνε σε γιατρό στα Χανιά, επειδή για να πάει κανείς ως εκεί, έπρεπε να περπατήσει τέσσερις ολόκληρες ώρες από το χάραμα σε κακοτράχαλο μονοπάτι για να φτάσει στη Χώρα Σφακίων, απ' όπου θα έπαιρνε το αυτοκίνητο που έφευγε στις οκτώ το πρωί.

Όλες αυτές τις ώρες, η Μαρίνα ήταν δίπλα στον αδελφό της, βάζοντάς του βρεγμένες πετσέτες στο μέτωπο και στις μασχάλες για να ρίχνει, έστω και λίγο, τον πυρετό, και μόνο

* Αφέψημα από μαντζουράνα και μαλοτήρα.

όταν δεν μπορούσε πια να κρατήσει ανοιχτά τα μάτια, πήγαινε για ύπνο.

«Μόνο το σταματόχορτο* θα του 'κανε καλό...» άκουσε τη μητέρα της να λέει την ώρα που πήγαινε για ύπνο κατακουρασμένη και η νύστα κύλησε μονομιás από πάνω της.

Άργησε πολύ να κοιμηθεί. Ίσως το σταματόχορτο να έκανε καλά τον αδελφό της αλλά πού να το έβρισκε; Αυτό φύτρωνε μόνο σε απόκρημνες κι επικίνδυνες πλαγιές. Κατά καιρούς το μάζευαν μόνο άντρες για να το πουλήσουν ακριβά στα Χανιά και ποτέ για δική τους χρήση. Θα μπορούσε ίσως να βοηθήσει τον αδελφό της, αλλά ποιος θα πήγαινε να το μαζέψει; Ο Μάρκος, ο πατέρας της, θα ήταν αδύνατον πια να σκαρφαλώσει εκεί όπου φύτρωνε, επειδή ήταν μεγάλης ηλικίας και κάποια πάθηση στα γόνατα τον δυσκόλευε να περπατήσει ακόμα και σε ίσιο δρόμο, και οι αδελφοί της έφευγαν με το ξημέρωμα για εκεί όπου έβοσκαν τα πρόβατα και τα γίδια τους.

Σχεδόν όλη τη νύχτα η Μαρίνα βασανιζόταν από σκέψεις ώσπου, όταν πια πλησίαζε να ξημερώσει, αποφάσισε ότι η μόνη που θα μπορούσε να κινηθεί και να πάει εκεί όπου φύτρωνε το θεραπευτικό βότανο ήταν η ίδια και κανείς άλλος. Μόνο που θα έπρεπε να το κάνει κρυφά, χωρίς να φανερώσει την πρόθεσή της, επειδή δε θα την αφήναν να πάει, κορίτσι πράμα, εκεί όπου με κίνδυνο της ζωής τους πήγαιναν μόνο άντρες.

Όταν αποφάσισε, καταλήφθηκε από υπερδιέγερση και μέχρι το πρωί δεν έκλεισε μάτι.

Για καλή της τύχη, εκείνη τη νύχτα έβρεξε λίγο. Έτσι, όταν σηκώθηκε το πρωί, είχε έτοιμη τη δικαιολογία της. Πήρε ένα καλάθι κι είπε στη μάνα της ότι θα πήγαινε να μαζέψει σαλιγκάρια.

* Δίταμο. Είδος φαρμακευτικού φυτού που ευδοκμεί στην Κρήτη. Έχει πάρει την ονομασία του από το όρος Δίκτη.

Προορισμός της ήταν το τέλος του φαράγγιού της Αράδαινας, κοντά στη θάλασσα, εκεί όπου, όπως είχε ακούσει να λένε, ευδοκίμοι έβγαζαν το θεραπευτικό φυτό που ήθελε να μαζέψει.

Δεν είχε διαβεί ποτέ το μονοπάτι που θα την οδηγούσε στο φαράγγι, αλλά ήξερε από πού άρχιζε και θα το ακολουθούσε χωρίς δυσκολία. Είχε πείσει ένα κομμάτι του εαυτού της ότι ήταν σωστό αυτό που πήγαινε να κάνει σ' ένα μέρος όπου δεν είχε ξαναπατήσει γυναίκα, ενώ ένα άλλο κομμάτι της την προέτρεπε να μη δειλιάσει όταν θα βρισκόταν στον γκρεμό, ακόμα κι αν την ίδια ώρα ήταν εκεί κάποιος άντρας που θα είχε πάει για τον ίδιο λόγο με εκείνη.

Το μονοπάτι στένευε και σχεδόν εξαφανιζόταν καθώς ανηφόριζε την απότομη πλαγιά. Από κάποια στιγμή και μετά, έπρεπε να στηρίζεται στους κορμούς των δέντρων που φύτρωναν πλάι στο μονοπάτι και να πατάει σε ρίζες που είχαν βγει στην επιφάνεια και σε βράχους γλιστερούς από τη χτεσινοβραδινή βροχή.

Η ατμόσφαιρα ήταν πιο ξηρή απ' ό,τι στο χωριό της. Κάποια στιγμή η Μαρίνα προσπέρασε έναν πελώριο βράχο, που είχε σχεδόν το ύψος της. Το μονοπάτι από το σημείο αυτό και πέρα είχε εξαφανιστεί από τη διάβρωση που είχαν προκαλέσει οι βροχές τους χειμωνιάτικους μήνες.

Κόντευε πια να φτάσει στο φαράγγι και στους γκρεμούς όπου ήταν ο προορισμός της. Ένας ψηλός, απότομος, γλιστερός βράχος της έκρυβε τη θέα. Τον προσπέρασε και βρέθηκε μπροστά στο φαράγγι, στην άκρη του γκρεμού. Κοίταξε κάτω κι αισθάνθηκε να ζαλίζεται από το άγριο βάθος του.

Η Μαρίνα στηρίχτηκε σ' ένα καχεκτικό κυπαρίσσι, που οι μισές του ρίζες προβάλλαν από το χώμα, και κοίταξε πάνω και κάτω για να αποφασίσει προς τα πού θα κατευθυνόταν για να βρει και να μαζέψει το βοτάνι με τις θεραπευτικές ιδιότητες.

Προς τα κάτω υπήρχε άφθονο σταματόχορτο, αλλά ήταν αδύνατον να φτάσει εκεί, εκτός κι αν έκανε κάτι πολύ παρακινδυνευμένο. Προς τα πάνω ήταν πιο εύκολο, αλλά και πάλι θα έπρεπε να είναι πολύ προσεκτική, επειδή δεν ήξερε τι άλλο να κάνει και δε θα είχε περιθώρια επιλογής αν ήταν λίγο απρόσεκτη. Ωστόσο, το σταματόχορτο που φύτρωνε προς τα πάνω θα μπορούσε να το φτάσει και να το ξεριζώσει.

Ήταν έτοιμη να ξεκινήσει, όταν ένας θόρυβος από τη μεριά της θάλασσας την έκανε να στρέψει το κεφάλι. Αυτό που είδε ήταν μια απίστευτης ομορφιάς ακρογιαλιά εκεί όπου τέλειωνε το φαράγγι, μια ακρογιαλιά με γαλαζοπράσινα νερά, αλλά τίποτα που να δικαιολογεί το γεγονός ότι, έστω στιγμιαία, αποσπάστηκε η προσοχή της.

Ωστόσο, αν και στιγμιαίο, παρ' ολίγον να αποβεί μοιραίο.

Αν δεν είχε στραφεί προς τη μεριά της θάλασσας και εξακολουθούσε να κοιτάζει καταπάνω, προς τα εκεί όπου είχε σκοπό να σκαρφαλώσει, θα έβλεπε το αγριοκάτσικο που είχε εμφανιστεί ξαφνικά, σκαρφαλώνοντας την απόκρημνη πλαγιά με εκπληκτική ευκολία. Και θα είχε αντιληφθεί και τις πέτρες που είχαν ξεκολλήσει στο πέρασμά του κι έπεφταν προς το μέρος της. Μια πέτρα στο μέγεθος της γροθιάς μεγαλόσωμου άντρα βρήκε τη Μαρίνα στην αριστερή μεριά της κεφαλής και σε κλάσματα του δευτερολέπτου μια δεύτερη τη χτύπησε στο αριστερό γόνατο.

Η Μαρίνα μεγαλώνει στα Σφακιά, το μοναδικό κορίτσι μιας οικογένειας που παλεύει να επιβιώσει. Έχει πείσμα και η αγάπη της για το βιοσπί της δίνει θάρρος να κυνηγήσει τα όνειρά της. Όταν ο μεγαλύτερος αδελφός της, που έχει μεταναστεύσει στην Αυστραλία, την προσκαλεί κοντά του, δεν έχει άλλη επιλογή παρά να αφήσει πίσω την πατρίδα της ξεκινώντας ένα ταξίδι στο άγνωστο. Ένα ταξίδι που θα εξελιχθεί σε γολγοθά, σηματοδοτώντας τη για πάντα.

Η ιστορία της Μαρίνας βασίζεται σε αληθινά γεγονότα, και συγκεκριμένα στο σκάνδαλο των παράνομων υιοθεσιών που αποκαλύφθηκε πριν από κάποια χρόνια στην Αυστραλία, με θύματα χιλιάδες γυναίκες των οποίων τα παιδιά απάχθηκαν και δόθηκαν για υιοθεσία αμέσως μετά τη γέννησή τους. Ο πρωθυπουργός της Βικτόρια, Τεντ Μπέιλιου, αναγκάστηκε να ζητήσει συγγνώμη από τα θύματα, ενώ η γερουσιαστής Κλερ Μουρ είπε ότι «τώρα μπορούμε να μιλήσουμε για μια φρικιαστική περίοδο της ιστορίας μας, που κράτησε πάνω από τρεις δεκαετίες, και να μην προσποιούμαστε πλέον ότι δε συνέβη».



Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psychogios.gr



Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η